

Warszawa, 17.06.2021 r.

Szanowny Pan
Tadeusz Kościński
Rada Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego
Ministerstwo Finansów
ul. Świętokrzyska 12, Warszawa
sekretariat.ministrarozwojuifinansow@mf.gov.pl

Apel organizacji pozarządowych w związku ze spotkaniem Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Inwestycyjnego

Szanowni Gubernatorzy Europejskiego Banku Inwestycyjnego,

Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) odegrał historycznie kluczową rolę w umocnieniu spójności Unii Europejskiej oraz we wspieraniu europejskich polityk i priorytetów.

Na przestrzeni ostatniej dekady Bank zwiększał swoją rolę makroekonomiczną w UE, wspierany przez zwiększenia kapitałów i większy dostęp do funduszy gwarancyjnych w ramach Planu Inwestycyjnego dla Europy. EBI został również poproszony o większe wsparcie zewnętrznych działań UE i jej polityk rozwojowych.

Obecnie EBI stoi na rozdrożu. Na horyzoncie pojawiły się nowe wyzwania, szczególnie w kontekście kryzysu związanego z pandemią COVID-19 i nowego cyklu budżetowego UE rozpoczynającego się w 2021. W ramach narzędzi UE na rzecz zaradzania recesji gospodarczej związanej z pandemią, EBI jest w samym centrum wysiłków na rzecz odbudowy podejmowanych w Europie i poza nią.

Naszym zdaniem nadszedł czas, aby przystąpić do fundamentalnej reformy EBI i ponownie rozważyć kierunek jego inwestycji. W celu zmaksymalizowania pozytywnego wpływu działalności Banku na zrównoważony rozwój UE, konieczny jest bardziej rygorystyczny dobór inwestycji, stawiający na jakość, a nie ilość. W związku z tym, że finanse publiczne UE będą pełnić kluczową rolę w uczciwej i proekologicznej odbudowie UE, dotychczasowy model działania przestaje być możliwy.

Spotkanie Rady Gubernatorów EBI wyznaczone na 18 czerwca 2021 będzie zatem okazją do zapoczątkowania poważnych zmian w EBI, które przyczynią się do wsparcia jego centralnej roli i zwiększenia jego siły. Aby poprawić wpływ EBI na społeczność, a także przejrzystość i zrównoważony charakter jego działań, konieczne jest rozwiązanie strukturalnych problemów związanych zarówno z jego modelem biznesowym, jak i praktykami.

Państwo jako Gubernatorzy EBI i Ministrowie Finansów są uprawnieni do ustanawiania zasad regulujących działalność Banku oraz do zainicjowania publicznej dyskusji w swoich krajach na temat strukturalnych reform tego ramienia finansowego Unii Europejskiej.

Niedawne inicjatywy w kierunku przekształcenia EBI w „Bank Klimatyczny UE” świadczą o istnieniu realnej możliwości zmiany publicznej misji Banku i umieszczenia go w samym centrum finansowania Europejskiego Zielonego Ładu, poprzez kierowanie zmianami wewnątrz tej instytucji.

Czerpiąc z wieloletniego doświadczenia w zakresie monitorowania działań i polityk EBI, zamieszczamy poniżej 6 kluczowych rekomendacji, których celem jest wprowadzenie banku na ścieżkę zrównoważonego rozwoju i zwiększenie jego wkładu w przemianę europejskiej gospodarki i europejskiego społeczeństwa w interesie publicznym:

1/ Spełnianie zobowiązań klimatycznych i ustanowienie EBI liderem ochrony klimatu: EBI stoi przed pilnym wyzwaniem autentycznego przekształcenia się w „Bank Klimatyczny UE” i zharmonizowania swoich działań z celem Porozumienia Paryskiego, którym jest ograniczenie wzrostu globalnej temperatury do 1,5°C w stosunku do epoki przedindustrialnej. Bank powinien zwiększyć inwestycje w efektywność energetyczną i odnawialne źródła energii wprowadzane na małą skalę, optymalizując działania w wymiarze lokalnym i regionalnym i przyczyniając się w ten sposób do sprawiedliwej i uczciwej przemiany w krajach, w których prowadzi działalność. Jednocześnie EBI powinien przestać finansować projekty wysokoemisyjne i przyczyniające się do zanieczyszczania środowiska, w szczególności w sektorach energii i transportu, oraz wezwać wszystkich swoich klientów do szybkiego przyjmowania solidnych planów dekarbonizacji, jeśli chcą otrzymać wsparcie EBI;

2/ Dalsza demokratyzacja EBI: W dobie, gdy zaufanie do publicznych instytucji, a w szczególności do UE, maleje, tym ważniejsze jest większe otwarcie EBI na interakcje z obywatelami Europy i świata. W związku z tym należy zintensyfikować wysiłki na rzecz zwiększenia udziału społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji w Banku. Ponadto Bank powinien w większym stopniu konsultować się z lokalnymi społecznościami, którym służy i zapewnić im dostęp do skutecznych i niezależnych mechanizmów wnoszenia skarg. Wreszcie, nadszedł czas, aby przeprowadzić dogłębną reformę struktur zarządzania EBI w kierunku szerszego dialogu jego organów zarządczych z interesariuszami oraz ich większej przejrzystości i odpowiedzialności za skutki działań;

3/ Wzmocnienie zewnętrznej kontroli nad EBI: Grupa instytucji UE ma odpowiednie możliwości, aby zapewnić przestrzeganie przez Bank wartości i standardów UE. Należy zatem udzielić większych kompetencji Komisji Europejskiej, Parlamentowi Europejskiemu, Europejskiemu Trybunałowi Obrachunkowemu, Europejskiemu Urzędowi Zwalczania Nadużyć Finansowych i nowemu Europejskiemu Urzędowi Prokuratora Publicznego, aby instytucje te mogły nadzorować strategiczne kierunki, polityki i działania EBI i wpływać na nie, wzmacniając w ten sposób możliwości jego rozliczania;

4/ Zwiększenie wymagań w zakresie przejrzystości: EBI powinien zwiększyć swoją przejrzystość zarówno na poziomie organów zarządczych, jak i na poziomie projektów. W Banku powinien dominować interes publiczny, zamiast systematycznego ukrywania się za tajemnicą handlową. Szczególny nacisk należy położyć na zwiększenie przejrzystości działań EBI realizowanych poprzez finansowych pośredników (z ang. financial intermediaries, chodzi głównie banki komercyjne i fundusze inwestycyjne);

5/ Priorytetowe traktowanie ochrony i promowania praw człowieka: Bank powinien wzmocnić procesy due diligence na poziomie projektów, aby zapewnić, że projekty, które wspiera, szanują podstawowe wartości przyswecające zewnętrznym działaniom UE i nie prowadzą do naruszeń praw człowieka. Ostatnie ruchy mające na celu zmotywowanie EBI do większej aktywności w obszarach obrony i bezpieczeństwa oraz zarządzania migracją i kontroli granic nie są zgodne z podstawową misją EBI i nie powinny należeć do zadań odpowiedzialnego społecznie i ekologicznie pożyczkodawcy;

6/ Wzmocnienie procesów due diligence i kontroli nad inwestycjami: Najwyższy czas, aby EBI rzeczywiście wdrożył proklamowaną przez siebie „politykę zero tolerancji wobec nadużyć finansowych i korupcji”. Szereg inwestycji w projekty będących przedmiotem dochodzeń w sprawie korupcji stawia pod znakiem zapytania praktyki Banku w tym zakresie. EBI musi wzmocnić monitorowanie i procesy due diligence wszystkich projektów, które wspiera, szczególnie w przypadku udzielania publicznego wsparcia sektorowi prywatnemu. Interes publiczny powinien być stawiany na pierwszym miejscu we wszystkich instrumentach finansowych

zarządzanych przez EBI, a wzmocnienie ochrony przed oszustwami podatkowymi, unikaniem opodatkowania, nadużyciami i korupcją powinno stać się jego priorytetem.

Mamy nadzieję, że wezmą Państwo pod uwagę przedstawione tu rekomendacje i będą się nimi kierować w ramach pełnionych przez siebie funkcji Gubernatorów EBI i Ministrów Finansów.

W tym zakresie mogą Państwo liczyć na czujność i wsparcie społeczeństwa obywatelskiego,

Z wyrazami szacunku,

Joanna Furmaga
Prezeska Związku Stowarzyszeń
Polska Zielona Sieć

ACTAlliance EU

Action Aid International

Arab Watch Coalition

Urgewald (Germany)

Both ENDS
(Netherlands)

Cairo Institute for Human Rights Studies

CEE Bankwatch Network

Center for environmental initiatives 'Ecoaction'
(Ukraine)

Friends of the Earth
The National Society of Conservationists -
Friends of the Earth Hungary (Hungary)

Client Earth

Counter Balance

Debt Observatory in Globalisation - ODG (Spain, Catalonia)

Za Zemiata
Friends of the Earth Bulgaria
(Bulgaria)

WWF European Policy Office

Estonian Green Movement (Estonia)

european network on debt and development

Eurodad

FIDH / International Federation for Human Rights

Focus Association for Sustainable Development (Slovenia)

The Corner House (United Kingdom)

Friends of the Earth -
Friends of the Earth - CEPA (Slovakia)

Les Amis de la Terre (France)

ReCommon (Italy)